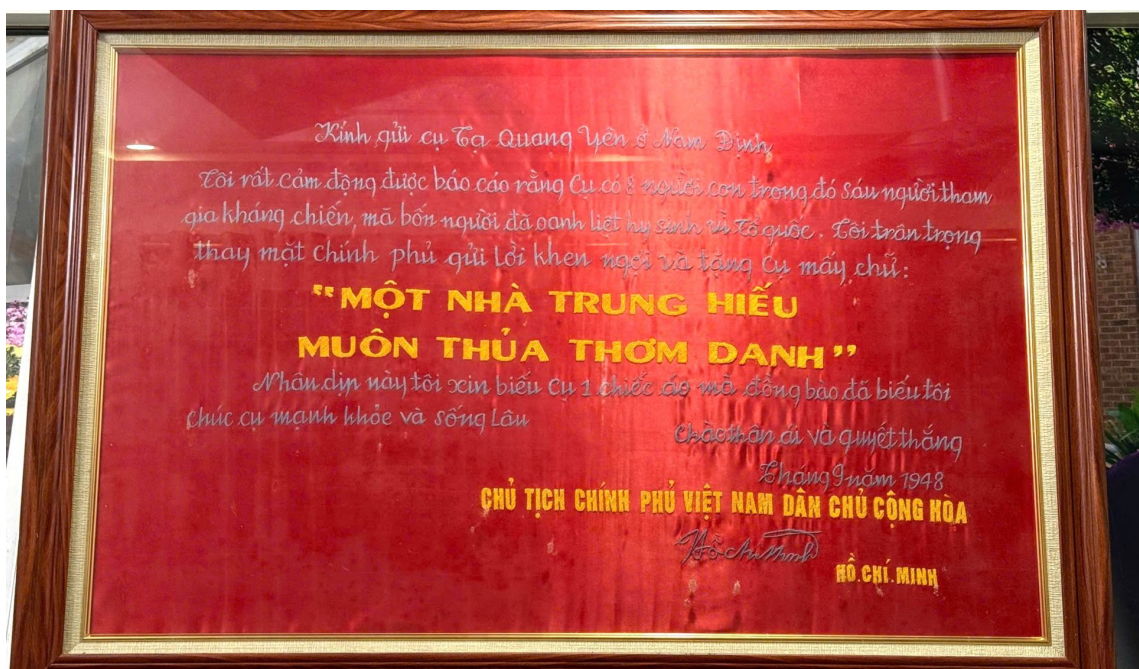

Chuyện về một gia đình được Bác Hồ gửi thư khen

11:11 17/05/2026

Trong hai cuộc kháng chiến vĩ đại của dân tộc, biết bao gia đình Việt Nam đã hiến dâng những người con ưu tú cho sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc, bảo vệ Tổ quốc. Ở phường Nam Định, tỉnh Ninh Bình có một gia đình cách mạng tiêu biểu với 7 người con tham gia quân ngũ, trong đó 5 người đã anh dũng hy sinh vì nền độc lập, tự do của dân tộc. Ghi nhận những hy sinh to lớn ấy, Bác Hồ đã gửi thư khen và đề tặng câu thơ đầy ý nghĩa: “Một nhà trung hiếu, muôn thuở thơm danh”.

Nội dung bức thư của Bác Hồ gửi khen tặng gia đình cụ Tạ Quang Yên vẫn được các thế hệ con cháu trong gia đình giữ gìn, trân trọng

Theo lời giới thiệu của các cựu chiến binh phường Nam Định, chúng tôi tìm đến số nhà 2, ngõ 52, đường Vũ Năng An để gặp những người thân trong gia đình ông Tạ Quang Tám – con trai của cụ Tạ Quang Yên và cụ Nguyễn Thị Nuôi, gia đình từng vinh dự được Bác Hồ gửi thư khen vào tháng 9/1948.

Theo lời kể của vợ và con gái ông Tám, gia đình cụ Tạ Quang Yên có 9 người con, gồm 8 trai và 1 gái. Cụ Tạ Quang Yên là một nhà Nho yêu nước, ngay từ những ngày đầu sau Cách mạng Tháng Tám đã tích cực tham gia Hội Liên Việt. Cụ Nguyễn Thị Nuôi hoạt động trong Hội Phụ nữ cứu quốc. Sinh ra trong gia đình giàu truyền thống yêu nước, cả 9 người con đều sớm giác ngộ cách mạng, tham gia các lực lượng chủ chốt chống thực dân Pháp của quân và dân thành phố Nam Định (cũ).

Người con trai cả là ông Tạ Quang Trường trước Cách mạng Tháng Tám năm 1945 đã tích cực hoạt động trong phong trào công nhân Nhà máy Dệt Nam Định. Khi bị địch phát hiện, ông xuống chiến khu Lạc Quần tiếp tục hoạt động cách mạng. Ngày 22/8/1945, ông tham gia đoàn quân Chi đội Lạc Quần tiến lên giành chính quyền ở thành phố Nam Định. Sau khi Cách mạng Tháng Tám thành công, ông tiếp tục xung phong gia nhập đoàn quân “Nam tiến” của Nam Định lên đường vào Nam chiến đấu.

Noi gương người anh cả, tại hậu phương quê nhà, các em ông lần lượt tham gia chiến đấu bảo vệ quê hương. Trong những ngày đầu cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp, 4 người em là Tạ Quang Khả, Tạ Quang Hồng, Tạ Quang Thuấn và Tạ Quang Đức đều gia nhập quân ngũ, trở thành chiến sĩ Trung đoàn 34.

Đầu năm 1946, trong khí thế khẩn trương chuẩn bị cho cuộc kháng chiến trường kỳ bảo vệ quê hương, cả 4 ông được Trung đoàn 34 cử về xây dựng trung đội tự vệ khu 4 (khu phố Hồ Văn Mịch), nơi gia đình sinh sống. Những ngày đầu thành lập, trung đội tự vệ khu phố Hồ Văn Mịch lấy 4 anh em làm lực lượng nòng cốt. Để phát triển lực lượng, các ông đã vận động nhân dân, chủ yếu là công nhân vận tải, khuân vác tại khu vực bến tàu thủy Nam Định tham gia tự vệ chiến đấu.

Dưới sự hướng dẫn của trung đội trưởng Tạ Quang Khả, các đội viên tự vệ ngày đêm chăm chỉ luyện tập, chuẩn bị vũ khí, sẵn sàng chiến đấu bảo vệ Thành Nam.

Đầu tháng 3/1947, trước tình thế bị quân ta vây hãm chặt trong các khu đồn trú ở thành phố Nam Định, Bộ chỉ huy quân đội Pháp ở Đông Dương quyết định mở cuộc hành quân giải vây, huy động lực lượng lớn từ Hà Nội theo đê sông Hồng tiến xuống. Thực hiện kế hoạch đánh chặn viện binh địch ở hướng phía Đông từ thôn Trung Chang và Tân Độ theo đường 10 vào thành phố Nam Định, trung đội tự vệ khu phố Hồ Văn Mịch do ông Tạ Quang Khả chỉ huy đã phục kích, đánh chặn quyết liệt khiến địch phải thay đổi hướng tiến công.

Sáng ngày 11/3/1947, một lực lượng lớn quân Pháp có xe bọc thép yểm trợ từ phía Hữu Bị xuống làng Trung Chang. Cuộc chiến đấu không cân sức diễn ra vô cùng ác liệt. Trong trận chiến ấy, các ông Tạ Quang Khả, Tạ Quang Hồng, Tạ Quang Thuấn và Tạ Quang Đức đã chiến đấu đến viên đạn cuối cùng và anh dũng hy sinh.

Khi nhận được tin về sự hy sinh oanh liệt của 4 người con trong gia đình cụ Tạ Quang Yên, nhân dịp Quốc khánh 2/9/1948, Bác Hồ đã gửi tặng gia đình một chiếc áo lụa cùng thư khen với những lời đầy xúc động:

“Kính gửi cụ Tạ Quang Yên ở Nam Định:

Tôi rất cảm động được báo cáo rằng cụ có 8 người con trong đó 6 người tham gia kháng chiến, mà 4 người đã oanh liệt hy sinh vì Tổ quốc. Tôi trân trọng thay mặt Chính phủ gửi lời khen ngợi và tặng cụ mấy chữ: “Một nhà trung hiếu, muôn thuở thơm danh”. Nhân dịp này tôi xin biếu cụ 1 chiếc áo mà đồng bào đã biếu tôi. Chúc cụ mạnh khỏe và sống lâu”.

Ghi nhận những hy sinh, đóng góp to lớn của gia đình, cụ Nguyễn Thị Nuôi được tặng danh hiệu Bà mẹ Nam Hà và đến năm 1994 được Nhà nước truy tặng danh hiệu cao quý “Bà mẹ Việt Nam anh hùng”.

Tiếp bước các anh, năm 16 tuổi, người con thứ 8 là ông Tạ Quang Tám đã viết đơn xin nhập ngũ vào Đại đội 11, Trung đoàn 34 Tất Thắng. Nhanh nhẹn, dũng cảm, ông được giao nhiệm vụ liên lạc.

Trong những ngày quân dân Thành Nam khẩn trương chuẩn bị kháng chiến chống Pháp, cậu thiếu niên Tạ Quang Tám ngày đêm băng qua các tuyến phố để nắm bắt và truyền tin cho các đơn vị.

Một lần khi đang làm nhiệm vụ tại khu vực Sở Thú y (thuộc phường Ngô Quyền cũ), ông phát hiện một lính dù địch vừa tiếp đất. Dù trong tay chỉ có dao găm và mã tấu, cậu bé liên lạc Tạ Quang Tám vẫn dũng cảm lao lên tiêu diệt tên địch, thu được một khẩu súng lục, một khẩu súng trường cùng lựu đạn nộp cho đơn vị.

Tiếp tục hoạt động trong phong trào đấu tranh của quân dân Thành Nam, năm 1949 ông được điều chuyển làm tình báo ở Liên khu 3, sau đó làm quân báo ở tỉnh Ninh Bình (cũ). Tháng 10/1951, trong khi đi nắm tình hình ở khu vực cầu Yên, ông bị địch bắt và giam tại nhà tù Máy Chai Nam Định.

Trong lao tù, ông vẫn giữ vững khí tiết người chiến sĩ cách mạng, tiếp tục tuyên truyền, vận động anh em giữ vững ý chí chiến đấu và tổ chức đào hầm vượt

ngục. Khi bị địch phát hiện, ông bị đày ra biệt giam tại nhà lao Phú Quốc gần một năm, phải chịu nhiều trận đòn tra tấn dã man của kẻ thù.

Tháng 8/1954, ông được trả tự do và tiếp tục phục vụ trong quân đội. Hòa bình lập lại, tháng 7/1955 ông phục viên trở về tham gia công tác tại địa phương.

Vợ và con gái ông Tạ Quang Tám, phường Nam Định, tỉnh Ninh Bình thường xuyên giữ gìn cẩn thận những bài báo, tư liệu viết về truyền thống cách mạng của gia đình

Khi đế quốc Mỹ leo thang đánh phá miền Bắc, tháng 4/1965, ông Tạ Quang Tám tiếp tục xung phong tái ngũ, được biên chế vào Sư đoàn 320 và bổ sung vào chiến trường Bình Trị Thiên ác liệt. Năm 1967, trong một trận chiến đấu với quân thù, ông bị thương nặng và được chuyển ra Bắc điều trị, sau đó chuyển ngành công tác tại Bộ Thủy lợi.

Sau gần 5 năm công tác tại Bộ Thủy lợi, năm 1973 ông được chuyển về Ban Tổ chức Tỉnh ủy Nam Hà (cũ) và nghỉ hưu năm 1989.

Tiếp bước truyền thống gia đình, trong những năm tháng kháng chiến chống Mỹ cứu nước, người con út là Tạ Quang Mười cũng xung phong lên đường nhập ngũ và anh dũng hy sinh tại chiến trường Quảng Trị.

Trưa mùa hè, dưới ánh nắng vàng rực rỡ, chia tay những người thân trong gia đình ông Tạ Quang Tám, chúng tôi càng thêm cảm phục tinh thần “Quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh” của một gia đình cách mạng tiêu biểu. Những hy sinh cao cả ấy đã góp phần làm nên sức mạnh vĩ đại giúp dân tộc Việt Nam giành

thắng lợi trong hai cuộc kháng chiến trường kỳ bảo vệ Tổ quốc.

Câu chuyện về gia đình cụ Tạ Quang Yên không chỉ là niềm tự hào của quê hương Nam Định mà còn là bài học sâu sắc về lòng yêu nước, tinh thần cách mạng và truyền thống trung hiếu của dân tộc Việt Nam. Hôm nay, nội dung bức thư Bác Hồ gửi tặng gia đình vẫn được các thế hệ con cháu gìn giữ, trân trọng như một báu vật thiêng liêng, nhắc nhở mỗi người thêm trân quý giá trị của độc lập, tự do và trách nhiệm dựng xây, bảo vệ đất nước trong thời kỳ mới.

Hoa Xuân